

Sprawozdanie z XI Konferencji Prorektorów ds. Nauki i Rozwoju Publicznych Wyższych Szkół Technicznych

W dniach 2 ÷ 3 czerwca 2011 roku odbyła się XI Konferencja Prorektorów ds. Nauki i Rozwoju Publicznych Wyższych Szkół Technicznych. Obrady odbywały się w Koszalinie i w Kołobrzegu. Rolę gospodarza pełniła Politechnika Koszalińska. Spotkanie poświęcone było problemom Komercjalizacji Wyników Badań. Udział wzięli prorektorzy ds. nauki i rozwoju publicznych wyższych szkół technicznych, prelegenci oraz zaproszeni goście, w tym przedstawiciele Krajowego Punktu Kontaktowego Programów Badawczych Unii Europejskiej w Warszawie, Punktu Kontaktowego Programów Ramowych Unii Europejskiej - Subregion Koszalin, Instytutu Podstawowych Problemów Techniki PAN w Warszawie, Instytutu Maszyn Przepływowych PAN w Gdańsku, Parku Naukowo-Technologicznego w Koszalinie, Parku Technologicznego Sp. S.A. w Koszalinie, dziekani i dyrektorzy podstawowych jednostek organizacyjnych Politechniki Koszalińskiej.

W dniu 2 czerwca 2011 roku w Sali Senatu Uczelni powitał uczestników konferencji JM Rektor Politechniki Koszalińskiej prof. dr hab. inż. Tomasz Krzyżyński wskazując na aktualność przyjętego tematu spotkania i jego zgodność z priorytetami Unii Europejskiej. Ważnym jest przy tym pozyskiwanie funduszy na badania naukowe, właściwe ich prowadzenie oraz aplikacyjny charakter. Pozwoli to zdecydowanie przyspieszyć postęp naukowo-techniczny i przyczyni się do zdynamizowania rozwoju gospodarczego kraju. Tylko komercjalizacja uzyskanych wyników badań może dostarczyć naukowcom dodatkowych funduszy na nowe badania i dalszy rozwój zaplecza laboratoryjnego Uczelni.

Następnie głos zabrał przewodniczący Kolegium Prorektorów ds. Nauki i Rozwoju Publicznych Wyższych Szkół Technicznych prof. dr hab. inż. Cezary Madryas z Politechniki Wrocławskiej, który witając uczestników spotkania przedstawił aktualny jego program oraz omówił sprawy organizacyjne i temat przewodni konferencji. Wskazał na potrzebę zwracania uwagi na efekty finansowe prowadzonych badań naukowych, możliwości ich wdrożenia i praktycznego wykorzystania.

Prorektor Politechniki Koszalińskiej ds. Studenckich, Organizacji i Rozwoju prof. dr hab. inż. Przemysław Borkowski przedstawił ofertę dydaktyczną Koszalińskiej Uczelni, która posiada 25 kierunków kształcenia w zakresie nauk technicznych, ekonomicznych, rolniczych, artystycznych i humanistycznych. Kształcenie odbywa się w systemie trójstopniowym. Liczba studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych przekracza dziesięć tysięcy osób. Zajęcia dydaktyczne są realizowane przez ponad pięciuset nauczycieli akademickich, a cała Uczelnia zatrudnia ponad tysiąc osób. Następuje ciągły rozwój bazy lokalowej. Obecnie budowane są z funduszy unijnych nowe obiekty dydaktyczne oraz hala sportowo-widowiskowa na trzy tysiące miejsc.

Prorektor Politechniki Koszalińskiej ds. Nauki i Współpracy z Gospodarką prof. dr hab. inż. Tadeusz Bohdał zapoznał uczestników konferencji z programem i zakresem badań naukowych realizowanych w Politechnice Koszalińskiej. Podał, że największym potencjałem badawczym dysponuje Wydział Mechaniczny, gdzie najwięcej zrealizowano projektów badawczych i uzyskano stopni i tytułów naukowych. Szybki rozwój naukowy cechuje również inne jednostki, takie jak Instytut Mechatroniki, Techniki Próżniowej i Nanotechnologii, Wydział Elektroniki i Informatyki, Instytut Niekonwencjonalnych Technologii Hydrostrumieniowych oraz Wydział Budownictwa i Inżynierii Środowiska. Prorektor wskazał źródła finansowania badań podstawowych i stosowanych. Zwrócił uwagę na potrzebę pozyskiwania środków finansowych ze źródeł Unii Europejskiej i rodzimego sektora gospodarki. Omówił efektywność badań, rozwój kadry i uprawnienia do nadawania stopni i tytułu naukowego.

Następnie uczestnicy konferencji zwiedzili wybrane obiekty dydaktyczne i naukowo-badawcze Politechniki Koszalińskiej, w tym obiekty Wydziału Budownictwa i Inżynierii Środowiska, Wydziału Elektroniki i Informatyki oraz Instytutu Mechatroniki, Techniki Próżniowej i Nanotechnologii. Po zakończeniu zwiedzania uczestnicy konferencji zostali przewiezieni do Hotelu „Leda” w Kołobrzegu.

W dniu 3 czerwca 2011 roku, po krótkim wprowadzeniu przewodniczącego Kolegium Prorektorów ds. Nauki i Rozwoju Publicznych Wyższych Szkół Technicznych prof. dr hab. inż. Cezarego Madryasa, głos zabrał JM Rektor Politechniki Gdańskiej prof. dr hab. inż. Henryk Krawczyk, który przedstawił prezentację na temat: *Modele i przykłady implementacji komercjalizacji badań*. Zostały omówione podstawowe modele komercjalizacji badań naukowych oraz uwarunkowania i problemy z tym związane. Prelegent przedstawił i omówił model

tw. „złotego trójkąta”: uczelnia – administracja – przemysł (biznes), wiedza – warunki działalności – produkty. Podjął próbę udoskonalenia tego modelu, wprowadzając pojęcie „złoty kwadrat”, które jest uzupełnieniem „złotego trójkąta”, odpowiednio o instytucje pośredniczące i mechanizmy wspomagające. Podał też dalsze modyfikacje modelu transferu technologii wraz z opisem. Na zakończenie swojego wystąpienia prof. dr hab. inż. Henryk Krawczyk omówił komercjalizację wyników badań naukowych na Politechnice Gdańskiej. Przedstawił schemat organizacyjny i jednostki zaangażowane w ten proces. Przekazane wnioski i wskazówki, wynikające z doświadczenia spotkały się z zainteresowaniem uczestników konferencji. Pytania dotyczyły wdrażania zaproponowanych modeli, korzyści stąd wynikających, zagrożeń i trudności natury prawnej, finansowej i administracyjnej.

Następnie wystąpił dr Andrzej Siemaszko Dyrektor Krajowego Punktu Kontaktowego Programów Badawczych Unii Europejskiej oraz pracownik Instytutu Podstawowych Problemów Techniki PAN w Warszawie. Na początku wykładu przedstawił dane statystyczne dotyczące nakładów na badania naukowe w Polsce, w stosunku do innych państw europejskich i światowych. Wykazał duże zaniedbania w tej dziedzinie i podkreślił potrzebę potrojenia w Polsce nakładów finansowych na badania w najbliższych latach (do roku 2020). Zaprezentował trzy główne priorytety strategii „Europa 2020”, to jest:

1. Rozwój inteligentny gospodarki opartej na wiedzy i innowacji,
2. Rozwój zrównoważony gospodarki efektywnej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej,
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu, wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

Dr A. Siemaszko stwierdził, że priorytetem Unii Europejskiej jest zwiększenie roli wiedzy i innowacji, jako sił napędowych przyszłego rozwoju, przekazywanie co najmniej 3% PKB UE na inwestycje w badania i rozwój, realizacja tzw. „Unii innowacji” – projektu przewodniego na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania B+R (ERA, koncentracja badań, patent unijny, dostęp do kapitału, ułatwienia w dostępie do funduszy strukturalnych, wspieranie kreatywności, nauki na kierunkach ścisłych i technicznych). Omówił także cele, wyzwania społeczne, wdrażanie unijnych innowacji i kluczowe kwestie do rozwiązania oraz harmonogram działań na najbliższe lata.

Prelegent szczegółowo omówił założenia nowej strategii Unii Europejskiej ERA VISION 2020. Stwierdził, że do roku 2020 wszystkie podmioty działające w ramach całej Europejskiej

Przestrzeni Badawczej (ERA) zaczną w pełni korzystać z „piątej swobody”: swobodnego przepływu naukowców, wiedzy i technologii. ERA stworzy atrakcyjne warunki oraz umożliwi skuteczne i wydajne zarządzanie w odniesieniu do prowadzenia badań i inwestowania w sektory w dużym stopniu korzystające z osiągnięć badawczo-rozwojowych w Europie. ERA wnosi znaczną wartość dodaną, dzięki wspieraniu zdrowej, ogólnoeuropejskiej konkurencji w dziedzinie badań naukowych, przy jednoczesnym zapewnieniu właściwego poziomu współpracy i koordynacji. Reaguje na potrzeby i ambicje obywateli oraz skutecznie przyczynia się do trwałego rozwoju. Ponadto ERA definiuje europejską drogę do doskonałości w dziedzinie badań i stanowi główną siłę napędową europejskiej konkurencyjności na rynku globalnym. ERA zapewnia także otwartą na świat, sprawnie działającą przestrzeń wolności oraz mobilności w zakresie dialogu, wymiany i interakcji. Realizacja strategii ERA umożliwi: stworzenie jednolitego rynku pracy dla naukowców, rozwijanie światowej klasy infrastruktur badawczych, wzmocnienie instytucji badawczych, dzielenie się wiedzą, optymalizację programów i priorytetów badawczych, otwarcie na świat poprzez międzynarodową współpracę naukowo-technologiczną. W dalszej części wystąpienia dr Andrzej Siemaszko zaprezentował ocenę realizacji 7 Programu Ramowego Badań Rozwoju Technologii i Wdrożeń. Wskazał na aktywność polskich zespołów w ramach programu.

Następnie swoją prezentację przedstawiła Pani Małgorzata Snarska-Świdorska z Biura Krajowego Punktu Kontaktowego Programów Badawczych Unii Europejskiej będąca również pracownikiem Instytutu Podstawowych Problemów Techniki PAN w Warszawie. Temat prezentacji dotyczył oceny potencjału badawczego Work Programme 2012 ÷ 2013. Omówiono cele programu, takie jak: wzmocnienie potencjału BRT wybranych jednostek badawczych w regionach konwergencji i peryferyjnych, wzmocnienie ich wkładu w zrównoważony rozwój gospodarczy i społeczny regionów, uwidocznienie i upowszechnienie ich doskonałości naukowej w ramach ERA, rozwój współpracy pomiędzy tymi jednostkami a doskonałymi centrami badawczymi z innych regionów UE oraz ustanowienie strategicznego partnerstwa pomiędzy nimi, komplementarność w stosunku do działań w ramach polityki spójności na lata 2007-2013. Przedstawiono zasady opisu doskonałości naukowej oraz doświadczeń centrum badawczego, formy opracowania analizy SWOT, planu działania, sposobów zwiększania innowacyjności. Zostały podane przykłady realizowanych projektów w polskich placówkach badawczych.

Po tych dwóch wystąpieniach rozwinęła się dyskusja, podczas której zwracano uwagę na potrzebę występowania o środki finansowe z Unii Europejskiej. Wskazywano na zalety uży-

skiwanych projektów, ale i trudności występujące podczas ich realizacji. Istnieje potrzeba dużej popularyzacji wśród pracowników uczelni zachęty do przygotowania wniosków, uczestnictwa w konkursach i pozyskiwania finansowania projektów badawczych w ramach programów ramowych.

Swoją prezentację przedstawił także prof. dr hab. inż. Piotr Kula z Politechniki Łódzkiej na temat: *„Nauka dla gospodarki, tylko slogan czy jednak szansa?”*. Na wstępie prelegent stwierdził, że wiedza jest towarem o wartości rynkowej i niegospodarnością jest rozdawanie go za darmo lub po obniżonej cenie. Nieroztropnością byłoby nie mieć świadomości w tym zakresie. Mając powyższe na uwadze należy podjąć wszelkie działania mające na celu finansowe powiązanie działań proinnowacyjnych z aplikacją efektów badań naukowych. Pozwala na to Prawo o szkolnictwie wyższym, gdzie zapisano: *„Uczelnie współpracują z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w szczególności w zakresie prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz podmiotów gospodarczych, w wyodrębnionych formach działalności, w tym w drodze utworzenia spółki celowej, o której mowa w art. 86a, a także przez udział przedstawicieli pracodawców w opracowywaniu programów kształcenia i w procesie dydaktycznym”* (Ustawa z dnia 18 marca 2011 r.). Prelegent zaprezentował na przykładzie Politechniki Łódzkiej dotychczasowy model wdrażania technologii w podmiotach gospodarczych oraz przez spółki spin of i start up oraz omówił podział zysków. Nabywcami nowych technologii mogą być duże koncerny, małe i średnie przedsiębiorstwa lub tzw. spółki odpryskowe. Następnie zostały omówione zmiany w Prawie o szkolnictwie wyższym wprowadzone w 2011 r. Prelegent zwrócił uwagę na art. 86a gdzie zapisano, że *„Uczelnia, w celu komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych tworzy spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółkę akcyjną, zwaną dalej „spółką celową”*. *„Rektor, w drodze umowy, może powierzyć spółce celowej zarządzanie prawami własności przemysłowej uczelni w zakresie jej komercjalizacji”*. *„Uczelnia w celu realizacji zadań określonych w ust. 1 i 2 przekazuje spółce celowej w formie aportu wyniki badań naukowych i prac rozwojowych, w szczególności uzyskane prawa własności przemysłowej”*. Następnie omówiono zasady działania spółki celowej oraz zamierzenia ustawodawczy w zakresie komercjalizacji wyników badań naukowych. Zaprezentowano model transferu wiedzy z udziałem spółki celowej, korzyści i zagrożenia z tym związane. Autor podał zasady organizacji i zarządzania w pierwszej w Polsce przyuczelnianej spółce prawa handlowego, powołanej celem komercjalizacji technologii wytworzonych w murach Politechniki Łódzkiej. Podał liczne przykłady dobrych praktyk. We wnioskach stwierdził, że nauka może stanowić dla gospodarki silne wsparcie

i szansę jej rozwoju, jednak jednostki naukowe czeka ogrom pracy związany z powołaniem podmiotów Transferu Technologii TT i dostosowaniem wewnętrznych regulacji prawnych uczelni. Decyzja o powołaniu podmiotu TT winna być przemyślana pod kątem zapewnienia odpowiedniego kapitału i zakresu kompetencji oraz konieczne są działania, aby jednym z istotnych kryteriów oceny aktywności badawczej uczelni był wynik finansowy instytucji transferu technologii. Zgodnie z nową Ustawą wiedza powinna być postrzegana jako towar, potrzebne są dobre przykłady dla radykalnej zmiany sposobu myślenia kadry naukowej uczelni. Po zakończeniu wystąpienia prof. dr hab. inż. Piotra Kuli wywiązała się dyskusja związana z konsekwencjami wynikającymi ze zmian w Prawie o szkolnictwie wyższym, głównie z potrzebą tworzenia spółki celowej, która jest odpowiedzią na niedostateczne przygotowanie uczelni w zakresie zarządzania własnością przemysłową. Podkreślono, że zarządzanie własnością intelektualną powinno odbywać się w warunkach rynkowych. Komercjalizacja wyników badań naukowych i prac rozwojowych wymaga specjalistycznej wiedzy w zakresie finansowym, prawnym oraz marketingowym.

Na zakończenie spotkania głos zabrał przewodniczący prof. dr hab. inż. Cezary Madryas, który podsumował obrady XI Konferencji Prorektorów ds. Nauki i Rozwoju Publicznych Wyższych Szkół Technicznych oraz podziękował organizatorom z Politechniki Koszalińskiej za przygotowanie spotkania w Koszalinie i w Kołobrzegu w dniach 2 ÷ 3 czerwca 2011 roku. Ustalono, że następna XII Konferencja Prorektorów ds. Nauki i Rozwoju Publicznych Wyższych Szkół Technicznych zostanie zorganizowana przez Politechnikę Poznańską i odbędzie się w listopadzie 2011 roku.

Na tym obrady zakończono.